

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi experimental research) ใช้รูปแบบ 2 กลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง (The Pretest – Posttest Control Group Design) ตามการออกแบบของ Burns and Grove (2003) วัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ดังนี้

C	O1		O2
E	O3	X	O4

C: กลุ่มควบคุม

E: กลุ่มทดลอง

X: โปรแกรมการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

O1: ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมก่อนการทดลองในกลุ่มควบคุม

O2: ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมหลังการทดลองในกลุ่มควบคุม

O3: ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมก่อนการทดลองในกลุ่มทดลอง

O4: ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมหลังการทดลองในกลุ่มทดลอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยใน ของโรงพยาบาลบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลบ้านหมี่ จำนวน 40 คน โดยมีขั้นตอนการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยใน ประกอบด้วย อายุรกรรม ศัลยกรรม กุมารเวชกรรม สูตินรีเวชกรรม ของโรงพยาบาลบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

2. มีคุณสมบัติเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานตั้งแต่ 1 ปี ขึ้นไป ที่มีอายุ 25 - 40 ปี จำนวน 40 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน กลุ่มควบคุม 20 คน โดยใช้วิธีการแบบจับคู่ (Matching Pair) กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติใกล้เคียงกันที่สุดในด้านหอผู้ป่วย ระยะเวลาการปฏิบัติงาน อายุ และผลคะแนนความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ (Pre - test) ดังตารางที่ 1

3. สุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยการจับฉลากเลือกพยาบาลวิชาชีพจากแต่ละคู่ โดยจับฉลากเลือกกลุ่มที่จะเป็นกลุ่มทดลองและอีกกลุ่มเป็นกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองจะเป็นกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม จำนวน 20 คนและกลุ่มควบคุมจะปฏิบัติงานตามปกติจำนวน 20 คน

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคุณสมบัติของพยาบาลวิชาชีพในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

หอผู้ป่วย	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม			หอผู้ป่วย
	ระยะเวลา ทำงาน	อายุ	คะแนน Pre test	คะแนน Pre test	อายุ	ระยะเวลา ทำงาน	
สูตินรีเวช	13	35	41	41	33	13	สูตินรีเวช
ศัลยกรรม	6	27	42	43	30	7	ศัลยกรรม
อายุรกรรม	10	31	38	39	26	5	อายุรกรรม
อายุรกรรม	8	32	38	37	28	7	อายุรกรรม
ศัลยกรรม	10	32	38	39	30	8	ศัลยกรรม
อายุรกรรม	10	32	37	36	30	8	อายุรกรรม
สูตินรีเวช	10	31	36	36	29	7	สูตินรีเวช
อายุรกรรม	11	31	36	36	27	6	อายุรกรรม
กุมารเวชกรรม	17	39	36	35	38	17	กุมารเวชกรรม
กุมารเวชกรรม	13	35	36	35	35	15	กุมารเวชกรรม
อายุรกรรม	9	31	37	35	29	7	อายุรกรรม
สูตินรีเวช	15	39	35	35	34	12	สูตินรีเวช
กุมารเวชกรรม	8	33	35	35	31	9	กุมารเวชกรรม
กุมารเวชกรรม	12	32	34	34	36	15	กุมารเวชกรรม
ศัลยกรรม	17	39	34	35	38	15	ศัลยกรรม
กุมารเวชกรรม	13	35	33	33	31	9	กุมารเวชกรรม
สูตินรีเวช	5	27	32	32	30	7	สูตินรีเวช
อายุรกรรม	12	31	31	32	31	10	อายุรกรรม
ศัลยกรรม	5	26	29	29	24	3	ศัลยกรรม
ศัลยกรรม	10	32	26	25	30	6	ศัลยกรรม

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหอผู้ป่วย อายุ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง (n=20)		กลุ่มควบคุม (n=20)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หอผู้ป่วย				
ศัลยกรรม	5	12.5	5	12.5
อายุรกรรม	6	15	6	15
สูติกรรม	4	10	4	10
กุมารเวชกรรม	5	12.5	5	12.5
อายุ				
25 – 29 ปี	3	7.5	6	15
30 – 35 ปี	14	35	12	30
36 – 40 ปี	3	7.5	2	5
	$\bar{X} = 32.50$	SD=3.70	$\bar{X} = 31.00$	SD=3.72
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน				
1- 5 ปี	2	5	2	5
6 – 10 ปี	9	22.5	12	30
11 – 15 ปี	7	17.5	5	12.5
มากกว่า 15 ปี	2	5	1	2.5
	$\bar{X} = 10.70$	SD=3.43	$\bar{X} = 9.30$	SD=3.89

จากตารางที่ 2 ข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพแยกตามลักษณะงาน อายุ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน พบว่า กลุ่มทดลอง ด้านลักษณะงานส่วนใหญ่ปฏิบัติงานที่หอผู้ป่วยอายุรกรรม จำนวน 6 คน อายุเฉลี่ย 32.5 ปี มีจำนวนอายุสูงสุดที่อายุ 39 ปี อายน้อยที่สุด 26 ปี ระยะเวลาการปฏิบัติงานเฉลี่ย 10.7 ปีระยะเวลาการปฏิบัติงานสูงสุด 17 ปี ระยะเวลาการปฏิบัติงานน้อยที่สุด 5 ปีกลุ่มควบคุม ด้านลักษณะงานส่วนใหญ่ปฏิบัติงานที่หอผู้ป่วยอายุรกรรม จำนวน 6 คน อายุเฉลี่ย 31 ปี มีจำนวนอายุสูงสุดที่อายุ 38 ปี อายน้อยที่สุด 24 ปี ระยะเวลาการปฏิบัติงานเฉลี่ย 9.3 ปีระยะเวลาการปฏิบัติงานสูงสุด 17 ปีระยะเวลาการปฏิบัติงานน้อยที่สุด 3 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1.1. แผนการสอนโปรแกรมการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

1.2. แบบกำกับการทดลอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบอัตนัยประยุกต์วัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาล

วิชาชีพ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1.1. แผนการสอนโปรแกรมการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

แผนการสอนเป็นเอกสารที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น ประกอบด้วย เนื้อหาสาระที่ใช้ในการอบรม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ จริยธรรมทางการพยาบาลและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยใช้แนวคิดของ Kohlberg (1976) แนวคิดการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของ Blatt and Kohlberg (1983 อ้างถึงใน สุดใจ บุญอารีย์, 2541) ร่วมกับการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ของ Knowles (1984) ที่ผู้วิจัยสร้างโดยศึกษาดำรง เอกสาร วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี จากตำรา เอกสารงานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมทางการพยาบาล การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

1.1.2 กำหนดวัตถุประสงค์การจัดทำแผนการสอนและกำหนดกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีการบรรยาย อภิปราย การระดมสมองและฝึกปฏิบัติ เน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วม กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความสามารถดังนี้

1) มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพพยาบาล รวมทั้งเข้าใจบทบาทและหน้าที่จรรยาบรรณวิชาชีพของพยาบาล

2) มีความรู้ความเข้าใจแนวคิดและหลักการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมทางการพยาบาล

3) สามารถตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการให้บริการกับผู้รับบริการตามสถานการณ์ที่กำหนดได้ถูกต้อง

1.1.3 เตรียมเนื้อหาในการสอนตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องจริยธรรมทางการพยาบาล จรรยาบรรณวิชาชีพ ประเด็นความขัดแย้งทางการพยาบาล แนวคิดกระบวนการ

ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรม การฝึกทักษะจากสถานการณ์จำลอง การอภิปราย โดยแผนการสอนนั้นได้แบ่งออกเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหา กิจกรรมการสอน สื่อการสอนและเกณฑ์การประเมินผล

1.1.4 กำหนดเนื้อหาในแผนการสอนเป็น 2 ชุดดังนี้

ชุดที่ 1 ใช้สำหรับการอบรมในวันที่ 1 จำนวน 6 ชั่วโมง ประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมทางการแพทย์ จรรยาบรรณวิชาชีพ ประเด็นความขัดแย้งทางการแพทย์ โดยใช้การบรรยาย อภิปราย กรณีศึกษาประเด็นความขัดแย้งทางการแพทย์และวิธีการแก้ปัญหา ร่วมกับแบ่งกลุ่มระดมสมองเพื่อฝึกวิเคราะห์ประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมจากกรณีศึกษา

ชุดที่ 2 ใช้สำหรับการอบรมในวันที่ 2 จำนวน 6 ชั่วโมง เป็นการฝึกทักษะใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวคิดของ ของ Blatt and Kohlberg (1983 อ้างถึงใน สุดใจ บุญอารีย์, 2541) และแนวคิดกระบวนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ Kohlberg (1976) โดยใช้การบรรยาย แบ่งกลุ่มวิเคราะห์กรณีศึกษาที่เป็นประเด็นข้อขัดแย้งทางจริยธรรม เริ่มด้วยการเสนอเรื่องราวที่มีความยุ่งยากในการตัดสินใจถูกความผิด แบ่งกลุ่มบุคคลเป็นกลุ่มย่อยตามความคิดเห็นที่แตกต่างกัน มีการอภิปรายในกลุ่มย่อยเพื่อหาข้อสรุปพร้อมเหตุผลของกลุ่มว่าควรหรือไม่ควรทำสิ่งที่ประเด็นในการอภิปราย มีการนำเสนอเหตุผลของกลุ่มและสุดท้ายมีการอภิปรายร่วมกันเพื่อแสวงหาข้อสรุปที่มีเหตุผลประกอบ

1.1.5 ผู้วิจัยนำแผนการสอนให้ที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ แล้วจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ด้านจริยธรรม การเรียนการสอน ตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา ความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ กิจกรรมการสอนตลอดจนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

1.2 แบบกำกับการทดลอง

เป็นแบบบันทึกสถานการณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างใช้สำหรับจดบันทึก รายงานการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมทางการแพทย์ ที่พบระหว่างการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงในหอผู้ป่วย เพื่อเป็นการฝึกทักษะอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการทดลอง มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.2.1 ศึกษาตำรา เอกสาร วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.2 กำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้แบบบันทึกและรายงานสถานการณ์การแก้ปัญหา ความขัดแย้งทางจริยธรรมทางการแพทย์เพื่อใช้ในการติดตามการใช้ทักษะการใช้เหตุผลเชิง

จริยธรรมแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพที่เข้าร่วมโปรแกรม ใช้บันทึกสถานการณ์การแก้ปัญหาโดยกำหนดไว้ 3 สถานการณ์ คือ **สถานการณ์ที่ 1** ประเด็นขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย **สถานการณ์ที่ 2** ประเด็นขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและความตาย **สถานการณ์ที่ 3** ประเด็นขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ทางสังคม

1.2.3 กำหนดโครงสร้างแบบบันทึกสถานการณ์การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแก้ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมทางการพยาบาลโดยนำแนวคิด Kohlberg (1976) และ กระบวนการตัดสินใจของ Aiken and Catalano (1994) มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดประเด็นขัดแย้ง การพิจารณาทางเลือกที่จะปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของทางเลือกแต่ละทาง ตัดสินใจเลือก เพื่อใช้ในการวัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ลักษณะแบบบันทึกเป็นแบบเขียนบรรยายสั้น ๆ

1.2.4 กำหนดแบบฟอร์มแบบบันทึกสถานการณ์เป็นกระดาษ A 4 โดยกำหนดเป็น 3 ข้อ ดังนี้ ข้อที่ 1 เป็นสถานการณ์ ข้อที่ 2 เป็นกระบวนการตัดสินใจตามแนวคิดของ Aiken and Catalano (1994) มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน ข้อที่ 3 เป็นปัญหาและอุปสรรค

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบอัตนัยประยุกต์ (Modified Essay Question test = MEQ) เป็นแบบวัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ โดยผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเองมีเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องการตัดสินใจสำหรับแก้ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมทางการพยาบาล ลักษณะเป็นข้อคำถามตามสถานการณ์จำลองและมีการสอดแทรกข้อคำถามเป็นระยะ ๆ จำนวนทั้งหมด 4 สถานการณ์ มีคำถามสถานการณ์ละ 5 - 6 คำถาม รวมทั้งสิ้น 21 ข้อ โดยประยุกต์แนวคิดในการสร้างแบบสอบอัตนัยประยุกต์ Feletti and Engle (อ้างถึงในอาภรณ์ ชูดวง, 2535) มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาแนวทางการตัดสินใจเชิงจริยธรรม การสร้างแบบสอบอัตนัยประยุกต์ จากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 กำหนดขอบเขตวัตถุประสงค์ของการสร้างแบบสอบอัตนัยประยุกต์ เพื่อวัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพให้ครอบคลุม 5 ขั้นตอน คือการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดประเด็นขัดแย้ง การพิจารณาทางเลือกที่จะปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของทางเลือกแต่ละทาง ตัดสินใจเลือก เพื่อใช้ในการวัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

2.3 กำหนดปัญหาจากสถานการณ์ โดยศึกษาจากรายงานข้อร้องเรียนทางการพยาบาลของโรงพยาบาลบ้านหมี่ ร่วมกับสัมภาษณ์บุคลากรโรงพยาบาลบ้านหมี่ ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพหอ

ผู้ป่วยอายุรกรรมและศัลยกรรม ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 4 คน คนละ 45 – 60 นาที เพื่อรวบรวมประเด็นปัญหาข้อขัดแย้งทางจริยธรรมที่พบบ่อยในการปฏิบัติการพยาบาล แล้วนำมาสร้างเป็นสถานการณ์ ซึ่งการสัมภาษณ์ใช้ข้อคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง มีดังนี้

1) จากประสบการณ์การทำงานของท่านประเด็นปัญหาข้อขัดแย้งทางจริยธรรมที่พบบ่อยในการปฏิบัติการพยาบาลมีอะไรบ้างและลักษณะปัญหาข้อขัดแย้งที่เกี่ยวกับพยาบาลกับผู้ป่วย ปัญหาข้อขัดแย้งที่เกี่ยวกับชีวิตและความตาย ปัญหาข้อขัดแย้งที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคม เป็นอย่างไร

2) ทำไมจึงเกิดประเด็นปัญหาข้อขัดแย้งนั้น และท่านตัดสินใจอย่างไร และผลดีผลเสียจากการตัดสินใจเป็นอย่างไร

3) ท่านคิดว่าแนวทางที่ดีที่สุดในการเลือกเหตุผลตัดสินใจ ควรเป็นอย่างไร

2.4 การสร้างสถานการณ์จำลอง ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทั้งหมดมาสร้างสถานการณ์โดยมีรายละเอียดเหตุการณ์ประเด็นข้อขัดแย้งทางจริยธรรม ซึ่งครอบคลุมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้อง สาเหตุ การจัดการกับปัญหาข้อขัดแย้ง ผลการแก้ปัญหาและผลกระทบที่ตามมา หลังจากนั้นปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความตรงของสถานการณ์ โดยจัดเรียงลำดับสถานการณ์ที่พบบ่อยมากที่สุดไปหาน้อย ได้สร้างสถานการณ์ 4 สถานการณ์ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยในหอผู้ป่วยและมีข้อความแต่ละสถานการณ์ ดังนี้ คือ

สถานการณ์ที่ 1 เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล มีคำถามจำนวน 5 ข้อ

สถานการณ์ที่ 2 เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย มีคำถามจำนวน 5 ข้อ

สถานการณ์ที่ 3 เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตและความตาย มีคำถามจำนวน 6 ข้อ

สถานการณ์ที่ 4 เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับความเชื่อของผู้ป่วย มีคำถามจำนวน 5 ข้อ

2.5 สร้างแบบสอบถามดัชนีประยুক্তความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม โดยเสนอข้อมูลจำลองสถานการณ์โดยมีการลำดับขั้นตอนของการเกิดเหตุการณ์ เสนอข้อมูลเป็นส่วน ๆ พร้อมกับข้อคำถามปลายเปิดซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ได้แบบสอบถามดัชนีประยুক্তจำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 4 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์มีจำนวนข้อคำถาม 5 – 6 ข้อ รวมข้อสอบที่วัดความสามารถการตัดสินใจเชิงจริยธรรม โดยกำหนดให้แต่ละสถานการณ์ประกอบด้วยข้อคำถามที่ประเมินความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล การกำหนดประเด็นขัดแย้ง การพิจารณาทางเลือกที่จะปฏิบัติ การวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของทางเลือกแต่ละทางและการตัดสินใจเลือก เพื่อใช้ในการประเมินความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างรวมจำนวนข้อ

คำถาม 21 ข้อ ซึ่งเป็นตามเกณฑ์ที่ Feletti (1980 อ้างถึงใน อภรณ์ ชูดวง, 2535) กำหนดไว้ว่า จำนวนข้อสอบ เอ็ม อี คิว ที่เหมาะสมมีประมาณ 5 – 35 ข้อ

2.6 การกำหนดรูปแบบของแบบสอบอัตนัยประยุกต์วัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ ดังนี้

1) จัดพิมพ์ข้อสอบโดยในแต่ละหน้ากระดาษแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ **ส่วนแรก** ประกอบด้วย เวลาที่ควรใช้ เวลาสะสม คำแนะนำในการทำแบบสอบและเลขที่ผู้สอบ **ส่วนที่ 2** เป็นเนื้อหาของสถานการณ์ที่กำหนดให้ **ส่วนที่ 3** เป็นข้อคำถาม **ส่วนที่ 4** เป็นส่วนที่กำหนดให้เขียนคำตอบ

2) ข้อสอบแต่ละสถานการณ์จัดเรียงคำถามตั้งแต่ข้อแรกถึงข้อสุดท้ายแล้วเย็บรวมเล่มแยกแต่ละสถานการณ์ โดยใช้สัญลักษณ์ปกสีต่างกัน คือ สถานการณ์ที่ 1 ปกสีเหลือง สถานการณ์ที่ 2 ปกสีชมพู สถานการณ์ที่ 3 ปกสีเขียว สถานการณ์ที่ 4 ปกสีฟ้า โดยปกสีของแต่ละสถานการณ์ กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเขียนชื่อ - สกุล อายุ หน่วยงานและประสบการณ์การทำงาน พร้อมคำชี้แจงรายละเอียดของแต่ละสถานการณ์ จำนวนหน้า จำนวนข้อคำถามเวลาในการทำข้อสอบ คะแนนของแบบทดสอบ คำแนะนำในการทำข้อสอบและช่องว่างสำหรับผู้ตรวจข้อสอบกรอกคะแนน

2.7 นำแบบทดสอบทั้ง 4 สถานการณ์ ใส่รวมในซองสีน้ำตาลขนาด 9 x 12 นิ้ว ซึ่งมีคำชี้แจงในการทำแบบทดสอบติดที่หน้าซอง พร้อมนำไปใช้ต่อไป

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.แผนการสอนโปรแกรมการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้วิจัยนำแผนการสอนโปรแกรมการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง หลังจากปรับแก้ไขแล้วจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความชำนาญ จำนวน 6 คน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ด้านจริยธรรมจำนวน 4 คนและอาจารย์พยาบาลที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนจริยธรรม จำนวน 2 คน (ดังมีรายชื่ของผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ กิจกรรมการสอนและสำนวนภาษา ตลอดจนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข โดยใช้เกณฑ์ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่สอดคล้องกันร้อยละ 80 ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะให้แก้ไข ดังนี้

1) ปรับกิจกรรมการอบรมให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับเวลามากขึ้น

2) ปรับวิธีการเขียนแผนการสอนให้สอดคล้องของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และเพิ่มเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการสอนหลากหลายมากขึ้น

2 แบบสอบอัตนัยประยุกต์วัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ

2.1 การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยนำแบบสอบอัตนัยประยุกต์วัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาเพื่อการปรับแก้ไข จากนั้นนำแบบสอบอัตนัยประยุกต์วัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์การสร้างแบบสอบอัตนัยประยุกต์ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจนของภาษา การใช้คำถาม ความเหมาะสมของสถานการณ์ และลำดับขั้นการวัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ โดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ ร้อยละ 80 ขึ้นไป จากนั้นนำมาพิจารณาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีการปรับแก้ไขแบบสอบอัตนัยประยุกต์ ดังนี้

1) สถานการณ์ เพิ่มเติมข้อมูลในสถานการณ์ให้เหมาะสม เปลี่ยนสถานการณ์ที่ 4 เนื่องจากพาดพิงวิชาชีพอื่น โดยเปลี่ยนสถานการณ์ที่ 4 ใหม่เป็นประเด็นเรื่องความเชื่อและมีการปรับแก้สำนวนภาษาให้ชัดเจนขึ้น

2) ข้อคำถาม มีการปรับข้อคำถามในด้านการใช้ภาษาให้ชัดเจนเพื่อให้สามารถวัดได้ตรงลำดับขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรมและปรับข้อคำถามให้มีความเป็นอิสระต่อกันไม่ให้มีผลต่อคำตอบของข้อต่อไป

2.2 การสร้างโมเดลคำตอบ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างโมเดลคำตอบดังนี้

1) นำแบบสอบอัตนัยประยุกต์วัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพที่ผ่านแก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์การสอนด้านจริยธรรม การศึกษาวิจัยด้านจริยธรรม การปฏิบัติการพยาบาล การให้คำปรึกษา จำนวน 12 คน เพื่อพิจารณาด้านภาษา ความเหมาะสมของแบบของแบบสอบและข้อคำถาม ทำการตอบแบบสอบแต่ละสถานการณ์ ตลอดจนกำหนดเวลาที่เหมาะสมในการตอบคำถามแต่ละข้อเพื่อนำมา

สร้างเป็นโมเดลคำตอบและกำหนดกรอบเวลาที่เหมาะสมในการทำแบบสอบอัตนัยประยุกต์ของกลุ่มตัวอย่าง

2) ผู้วิจัยทำการรวบรวมคำตอบทั้งหมดที่ได้รับจากผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์คำตอบ และจัดกลุ่มคำตอบและหาเวลาเฉลี่ยที่ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนใช้ในการทำแบบสอบแต่ละข้อ

3) จัดประชุมร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาสร้างโมเดลคำตอบและกำหนดน้ำหนักของคะแนนของข้อสอบในวันที่ 13 ธันวาคม 2549 ณ ห้อง 1204 คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เวลา 09.00 น. – 15.30 น. ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิสามารถเข้าร่วมประชุมได้ 7 คน (ดังรายนามผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก ข) ผู้วิจัยได้นำคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรวบรวม และจัดพิมพ์เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาอีกครั้ง

4) ในการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาของแต่ละข้อคำถามสำหรับเป็นโมเดลคำตอบ โดยคำตอบใดที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยทุกท่านก็จะเลือกคำตอบนั้นไว้ ส่วนคำตอบใดที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นไม่ตรงกันก็จะนำมาอภิปราย เพื่อปรับปรุงแก้ไขหรือตัดทิ้งไป หลังจากนั้นผู้วิจัยจะนำคำตอบที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนั้นมาสร้างเป็นโมเดลคำตอบและให้น้ำหนักของคำตอบ

2.3 การกำหนดน้ำหนักคะแนน

ผู้วิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันพิจารณากำหนดน้ำหนักคะแนนรวมของแต่ละสถานการณ์ และน้ำหนักคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อ รวม 21 ข้อคำถาม ซึ่งสรุปคะแนนของแต่ละสถานการณ์ ดังนี้ (รายละเอียดการกำหนดน้ำหนักคะแนนในภาคผนวก)

สถานการณ์ที่ 1 กรณีนางอุษา มีจำนวนคำถาม 5 ข้อ 18 คะแนน

สถานการณ์ที่ 2 กรณีนางมยุรี มีจำนวนคำถาม 5 ข้อ 16 คะแนน

สถานการณ์ที่ 3 กรณีนางสาวดวงฤดี มีจำนวนคำถาม 6 ข้อ 19 คะแนน

สถานการณ์ที่ 4 กรณีนางไพรวรรณ มีจำนวนคำถาม 5 ข้อ 19 คะแนน

2.4 การกำหนดเวลาในการทำแบบสอบ

ผู้วิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันพิจารณากำหนดเวลาที่เหมาะสมในการทำแบบสอบอัตนัยประยุกต์วัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพแต่ละข้อคำถามและรวมทั้งหมด โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เวลาที่ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 12 ท่าน ใช้ในการตอบคำถามนำมาหาค่าเฉลี่ยได้ 99 นาทีและปรับเวลาเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 50 โดยอ้างอิงเกณฑ์ที่ Feletti (1980 อ้างถึงใน อภรณ์ ชูดวง, 2535) กำหนดไว้ว่าเวลาที่ใช้ทำข้อสอบ เอ็ม อี คิว ที่เหมาะสมควรประมาณข้อละ 2 – 20 นาที รวมเวลาที่กำหนดให้ทำแบบสอบ 148 นาที (รายละเอียดดังภาคผนวก ค)

2.5 การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบอัตนัยประยุกต์วัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ กับพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลอ่างทองในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2550 ซึ่งมีคุณสมบัติคล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน พบว่าพยาบาลวิชาชีพที่ทำข้อสอบเสร็จคนแรกใช้เวลา 80 นาทีและคนสุดท้ายใช้เวลา 120 นาที ทั้งนี้ส่วนใหญ่พยาบาลวิชาชีพให้ความเห็นว่าสถานการณ์ จำนวนข้อสอบและเวลาที่ใช้มีความเหมาะสมดีแล้ว แต่ข้อคำถามยากทำให้ไม่แน่ใจว่าจะตอบได้ตรงตามวัตถุประสงค์และลักษณะข้อสอบเป็นคำถามปลายเปิดทำให้ต้องใช้เวลาคิดวิเคราะห์นาน

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มาหาคุณภาพของแบบสอบโดยคำนวณหาค่าความสอดคล้องภายในของแบบสอบตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.59 ซึ่งผู้วิจัยนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป เพราะ Feletti (อ้างถึงในพวงแก้ว ปุณยกนก, 2532) ที่พบว่าค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบสอบ เอ็ม อี คิว กระจายอยู่ระหว่าง 0.26 ถึง 0.81 เป็นค่าที่ถือว่ามีความเที่ยงตรง

2.6 การตรวจหาความตรงเชิงประจักษ์ของเครื่องมือ

ผู้วิจัยตรวจหาความตรงเชิงประจักษ์โดยการตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความยาก (Index of difficulty :P) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination: D) ด้วยการนำแบบสอบอัตนัยประยุกต์วัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพที่ผ่านการตรวจสอบหาความเที่ยงมาคำนวณหาค่าดัชนีความยากและค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สูตรการวิเคราะห์ข้อสอบอัตนัยของ Whiney and Saber (1970 อ้างถึงใน ล้วนและอังคณา สายยศ, 2543) (สูตรในภาคผนวก ก) ได้ค่าดัชนีความยาก (P) ของแบบสอบอัตนัยประยุกต์ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.43 และ ค่าดัชนีความยาก (P) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.13-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (D) ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.42 และค่าอำนาจจำแนก(D) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.1-0.70 และทำการวิเคราะห์ค่าดัชนีความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบชุดนี้อีกครั้งเมื่อสิ้นสุดการทดลองจากผลสอบ Posttest พบว่าได้ค่าดัชนีความยาก (P) เท่ากับ 0.50 และค่าอำนาจจำแนก (D) เท่ากับ 0.93

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการตรวจหาความเที่ยงและความตรงเชิงประจักษ์ของเครื่องมือของแบบ
สอบอัตนัยประยุกต์วัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาล
วิชาชีพระหว่าง การทดลองใช้เครื่องมือและหลังการทดลอง

	Try out	Post test
แบบสอบอัตนัยประยุกต์	0.59	0.79
ค่าดัชนีความยาก (P)	0.43	0.50
ค่าอำนาจจำแนก (D)	0.42	0.93

ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการทดลอง

ขั้นตอนที่ 2 การทดลอง

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการทดลอง

ผู้วิจัยเตรียมการทดลองโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดทำโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง โปรแกรมการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิง
จริยธรรม โดยขอความเห็นชอบจากกลุ่มงานการพยาบาลและขออนุมัติจากผู้อำนวยการ
โรงพยาบาลบ้านหมี่

2. เตรียมเครื่องมือและเอกสารที่ใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยสร้างและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัยทั้งหมด ได้แก่ โปรแกรมการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แผนการสอน แบบ
บันทึกสถานการณ์ เตรียมวิทยากรในการฝึกอบรม

3. เตรียมสถานที่ในการทดลองผู้วิจัยทำหนังสือจากคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลบ้านหมี่เพื่อขอความร่วมมือทำการทดลองและเก็บ
รวบรวมข้อมูลในโรงพยาบาลบ้านหมี่ รวมทั้งขอใช้สถานที่ในการอบรม โดยประสานงานกับกลุ่ม
งานการพยาบาลเพื่อขอความร่วมมือในการทดลอง

4. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดและขอการให้คำยินยอมในการเข้าร่วมวิจัย
หลังจากนั้นการทดสอบ (Pre - test) ด้วยแบบสอบอัตนัยประยุกต์วัดความสามารถในการตัดสินใจ
เชิงจริยธรรมของพยาบาล แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน กลุ่มควบคุม 20 คน โดยวิธีการจับคู่

(Matching Pair) กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติใกล้เคียงกันที่สุดในด้านหรือผู้ป่วย ระยะเวลา การปฏิบัติงาน อายุ และผลคะแนนความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาล วิชาชีพ (Pre – test) ควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน โดยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่า กลุ่มควบคุมจะ ยังไม่ได้รับการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในครั้งนี้แต่จะได้รับการอบรม ในครั้งต่อไป กลุ่ม ทดลองต้องไม่บอกเนื้อหาความรู้ที่ได้รับและกิจกรรมต่าง ๆ แก่กลุ่มควบคุม

5. ชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจกับกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงให้ทราบถึงรายละเอียดของโปรแกรม และกิจกรรมฝึกทักษะ

6. เตรียมผู้ช่วยวิทยากรในการอบรมจำนวน 8 คนประกอบด้วย หัวหน้าพยาบาล ผู้ช่วย หัวหน้าพยาบาลด้านวิชาการ หัวหน้าตึกศัลยกรรมชาย หัวหน้างานสารสนเทศทางการแพทย์ หัวหน้างานให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ และพยาบาลให้คำปรึกษา ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกโดยใช้เกณฑ์ เป็นผู้บริหารทางการแพทย์ตั้งแต่ผู้ช่วยหัวหน้าพยาบาล ผู้ทรงคุณวุฒิและได้รับการคัดเลือก จากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นวิทยากรในการบรรยายในการจัดอบรมในหัวข้อบทบาทการเป็น พยาบาลที่ดี กลุ่มสัมพันธ์ วิทยากรประจำกลุ่มวิเคราะห์สถานการณ์และในสถานการณ์ฝึกทักษะการ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย แนวคิดการทำวิจัย ขั้นตอนการ ดำเนินการทดลองและกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างการทดลอง

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะการฝึกอบรม

ระยะที่ 2 ระยะการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากสถานการณ์จริงในหอผู้ป่วย

ระยะที่ 1 ระยะการฝึกอบรม

ผู้วิจัยดำเนินการ ฝึกอบรมตามโปรแกรมการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยจัด อบรมในวันที่ 16 – 17 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ห้องประชุมราชาวดี โรงพยาบาลบ้านหมี่ ตามแผนการ สอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 ใช้สำหรับการอบรมในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2550 ระยะเวลา 08.00 น. – 16.00 น. จำนวน 6 ชั่วโมง ประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมทางการแพทย์ จรรยาบรรณวิชาชีพ บทบาทหน้าที่ของพยาบาล ประเด็นความขัดแย้งทางการแพทย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้า รับการอบรมมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพพยาบาล

2. มีความตระหนักถึงความสำคัญของจริยธรรมในการให้บริการทางสุขภาพต่อ ผู้รับบริการ

3. มีความรู้ความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของพยาบาลและจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาล
4. สามารถวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งในการให้บริการพยาบาลได้อย่างเหมาะสม

ใช้การบรรยาย อภิปราย กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ยกตัวอย่างประเด็นความขัดแย้งทางการพยาบาลและวิธีการแก้ปัญหา ร่วมกับแบ่งกลุ่มระดมสมองเพื่อฝึกวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งทางจริยธรรมจากกรณีศึกษา มีการนำเสนอเหตุผลของกลุ่มและสุดท้ายมีการอภิปรายร่วมกันเพื่อแสวงหาข้อสรุปที่มีเหตุผลประกอบ

ชุดที่ 2 ใช้สำหรับการอบรมในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2550 ระหว่างเวลา 08.00 น. – 16.00 น. จำนวน 6 ชั่วโมง เป็นการฝึกทักษะใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวคิดกระบวนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ Kohlberg (1976) และกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของ Aiken and Catalano (1994) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม

1. มีความรู้ความเข้าใจแนวคิดและหลักการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมทางการพยาบาล
2. อธิบายหลักการและเนื้อหาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมประกอบการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามสถานการณ์ที่กำหนด
3. สามารถตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการให้บริการกับผู้รับบริการตามสถานการณ์ที่กำหนดได้ถูกต้อง

โดยใช้การบรรยาย แบ่งกลุ่มวิเคราะห์กรณีศึกษาที่เป็นประเด็นข้อขัดแย้งทางจริยธรรมเริ่มด้วยการ เสนอเรื่องราวที่มีความยุ่งยากในการตัดสินใจความถูกต้องความผิด มีการแบ่งกลุ่มบุคคลเป็นกลุ่มย่อยตามความคิดเห็นที่แตกต่างกัน มีการอภิปรายในกลุ่มย่อยเพื่อหาข้อสรุปพร้อมเหตุผลของกลุ่มว่าควรหรือไม่ควรทำสิ่งที่เป็นประเด็นในการอภิปราย มีการนำเสนอเหตุผลของกลุ่มและสุดท้ายมีการอภิปรายร่วมกันเพื่อแสวงหาข้อสรุปที่มีเหตุผลประกอบ

บรรยากาศในการอบรมทั้งสองวัน สร้างบรรยากาศให้ผู้เข้าอบรมใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ กระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม เช่น ให้มีการนำเสนอผลการอภิปรายที่ได้จากกลุ่มได้หลากหลายวิธี มีการตั้งชื่อกลุ่มและสัญลักษณ์ของกลุ่มแสดงท่าทางประกอบ มีรางวัลขวัญใจมวลชนให้กับกลุ่มที่มีส่วนร่วมและนำเสนอได้น่าสนใจ มีรางวัล Popular vote โดยผู้เข้าอบรมด้วยกันเป็นผู้คัดเลือก นอกจากนั้นในช่วงเช้ายังมีการสวดมนต์ ทำสมาธิ นำเทคนิคการผ่อนคลายและโยคะ กลุ่มสัมพันธ์ ส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นโดยใช้เกมส์ดอกไม้แห่งความดีและเกมส์บัดดี้ มีการรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน ช่วงปิดการอบรมให้ผู้เข้าอบรมได้มอบความรู้สึกที่ดีให้แก่กันโดยให้นั่งล้อมวงเขียนความรู้สึกดี ๆ ในกระดาษที่ตัดเป็นรูปหัวใจที่มีชื่อผู้เข้าอบรมทุกคนและให้ทุกคนพูดถึงความรู้สึกหลังจากได้อ่านข้อความใน

หัวใจ หลังจากนั้นมีการประเมินผลการอบรมซึ่งผลการประเมินส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.53$) ตามตารางที่ 4 และมีข้อเสนอแนะอื่นๆ ดังนี้

1. ควรมีการจัดอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ทุกระดับและจัดเพื่อฟื้นฟูความรู้ทุกปีเพราะสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานกับผู้ป่วยได้
2. เป็นการอบรมที่ดีมากที่ทำให้เนื้อหาที่เข้าใจยากสามารถเข้าใจได้ง่าย
3. รูปแบบการประชุมบรรยากาศสนุกสนาน ผู้เข้าประชุมทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้แสดงความคิดเห็นและแสดงออกอย่างเต็มที่ ผิดจากที่คิดว่าอบรมจริยธรรมต้องเคร่งเครียด
4. ได้รับความรู้มาก รู้สึกว่าจริยธรรมซึมซาบไปในจิตวิญญาณ
5. ควรเพิ่มเวลาเป็น 3 วันหรือไปอบรมนอกสถานที่
6. ในช่วงสถานการณ์จำลองควรเพิ่มเวลาและให้ทางกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นมากกว่านี้

ตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมตามโปรแกรมการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

หัวข้อที่ประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรม (n=20)	
	$\bar{X}$	ระดับ
เนื้อหาการบรรยายชัดเจนเข้าใจง่าย	3.60	ดีมาก
เนื้อหาการบรรยายมีประโยชน์ที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน	3.55	ดีมาก
วิธีการเรียนรู้โดยการฝึกทักษะจากสถานการณ์จำลอง	3.40	ดีมาก
สถานการณ์จำลองที่นำเสนอใช้ฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้	3.45	ดีมาก
ขั้นตอนและกิจกรรมการฝึกมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	3.45	ดีมาก
ความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในหอผู้ป่วยได้	3.65	ดีมาก
ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร	3.40	ดีมาก
ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้ในการอบรม	3.30	ดีมาก
บรรยากาศในการอบรม	3.75	ดีมาก
ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม	3.80	ดีมาก
คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	3.53	ดีมาก

ระยะที่ 2 ฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากสถานการณ์จริงในหอผู้ป่วย

ฝึกทักษะการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยฝึกทักษะการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากสถานการณ์จริงในหอผู้ป่วยเป็นเวลา 4 สัปดาห์ ในช่วงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 - 16 มีนาคม 2550 หลังจากการฝึกอบรมผู้วิจัยได้อธิบายและทำความเข้าใจกับกลุ่มตัวอย่างถึงขั้นตอนการฝึกทักษะการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากสถานการณ์จริงในหอผู้ป่วยเป็นเวลา 4 สัปดาห์ และชี้แจงการใช้แบบบันทึกสถานการณ์โดยให้กลุ่มตัวอย่างบันทึกปัญหาข้อขัดแย้งทางจริยธรรมที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงานและให้บันทึกกระบวนการตัดสินใจของตนเองที่ได้ดำเนินการไป ทั้งนี้ให้บันทึกสถานการณ์คนละ 3 ประเด็น คือ ประเด็นขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่าง

พยาบาลกับผู้ป่วย ประเด็นขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและความตาย ประเด็นขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ทางสังคม และให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนเข้าร่วมประชุมทุกวันพฤหัสบดี ณ ห้องจริยธรรม กลุ่มงานการพยาบาล เวลา 13.30 น. - 15.30 น. นำเสนอผลการตัดสินใจแก้ปัญหาข้อขัดแย้งตามแบบบันทึกสถานการณ์และให้กลุ่มตัวอย่างร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นถึงกระบวนการตัดสินใจ พร้อมทั้งซักถามปัญหาอุปสรรค ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม ให้ข้อเสนอแนะที่ถูกต้องโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิทยากร ประกอบด้วย หัวหน้าพยาบาล ผู้ช่วยหัวหน้าพยาบาลด้านวิชาการ หัวหน้าตึก ศัลยกรรมชาย หัวหน้างานสารสนเทศทางการพยาบาล หัวหน้างานให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ พยาบาลให้คำปรึกษา ผู้วิจัยดำเนินการเช่นนี้จนครบ 4 ครั้ง บรรยากาศในการประชุมกลุ่มมีความเป็นกันเอง มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ทำให้ได้แนวทางในการตัดสินใจอย่างกว้างขวางขึ้น และนำไปใช้ในหอผู้ป่วยอื่น ๆ ที่มีปัญหาในลักษณะเดียวกันได้ด้วยการนำกระบวนการตัดสินใจทั้ง 5 ขั้นตอน ตามแนวคิดของ Aiken and Catalano (1994) มาใช้ทำให้มีการตัดสินใจอย่างเป็นระบบและมั่นใจมากขึ้นกลุ่มตัวอย่าง มีการบันทึกและรายงานสถานการณ์การตัดสินใจเชิงจริยธรรมทั้งหมด 48 สถานการณ์ ได้แก่ ปัญหาข้อขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับพยาบาลกับผู้ป่วยจำนวน 25 สถานการณ์ ปัญหาข้อขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและความตาย จำนวน 8 สถานการณ์ ปัญหาข้อขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ทางสังคม จำนวน 15 สถานการณ์ ได้แนวทางการทำงานเสนอผู้บริหารทางการพยาบาล ดังนี้

1) ควรมีการปรับปรุงมาตรฐาน หรือคู่มือการปฏิบัติงานของพยาบาลโดยบูรณาการเรื่องจริยธรรมสอดแทรกในกิจกรรมการพยาบาล

2) ประเด็นขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและความตาย เป็นประเด็นที่มีภาวะเสี่ยงที่เกิดข้อขัดแย้งหรือข้อร้องเรียนหากไม่มีการเตรียมผู้ป่วยและครอบครัวมาก่อน ทางกลุ่มจึงเสนอว่าควรมีการเตรียมความพร้อมของผู้ป่วยและครอบครัวโดยนำหลักการการดูแลแบบประคับประคอง (Palliative care) และทีมสหวิชาชีพเข้ามาร่วมกันดูแล โดยมอบหมายให้งานให้คำปรึกษาด้านสุขภาพอนามัยเป็นผู้รับผิดชอบ

3) ในการประชุมพัฒนางานให้นำเสนอกรณีศึกษาผู้ป่วยที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรม ให้มีการอภิปรายร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อเป็นการทบทวนกระบวนการตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูลประเมินผลการทดลอง

หลังสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยได้นัดพบกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเพื่อทำแบบสอบถามประเมินประยูกต์วัดความสามารถการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ (Post test) ในวันที่ 20 มีนาคม 2550 และนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

- 1) ข้อมูลส่วนบุคคลใช้การวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ
- 2) เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย คะแนนความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ ก่อนการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติทดสอบ ที (Independent t-test)
- 3) เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย คะแนนความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพหลังการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติทดสอบ ที (Independent t-test)
- 4) เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย คะแนนความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติทดสอบ ที (Dependent t-test)
- 5) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สรุปขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง

